

Str. » 10. i 11.

MATEA JURČIĆ

Konzervatori o antičkom spomeniku

Rimski luk obnovljen po pravilima struke

PREZENTACIJA Hrvatski restauratorski zavod predstavio det

Rimski luk obnovljen po pravilima struke

Obnova je obuhvatila detaljna istraživanja, sanaciju konstrukcije, čišćenje i zaštitu kamene plastike, kao i rekonstrukciju oštećenih dijelova, na način adekvatan novim materijalima, provjerenim od struke, rekao je Ivan Jengiđ, voditelj Odjela za kamenu plastiku Hrvatskog restauratorskog zavoda

Sanja GAŠPERT
Snimili Matea JURČIĆ
i Dean MICULINIĆ

RIJEKA ► Hrvatski restauratorski zavod organizirao je jučer u Područnom konzervatorskom uredu u Rijeci predstavljanje konzervatorsko-restauratorskih radova na Rimskom luku, najstarijem sačuvanom arhitektonskom spomeniku Rijeke, čiji je izgled nakon provedene restauracije krajem prošle godine izazvao mnoge reakcije stanovnika grada na Rječini. »Kulturocid u centru grada«, »Rimski luk devastiran cementom«, samo su neki od naslova koji su osvanuli u medijima nakon obnove Rimskog luka. Upravo zbog takvih reakcija, ali i velikog interesa javnosti, Hrvatski restauratorski zavod, kao

nositelj programa obnove, nad kojom je konzervatorski nadzor provodio Područni konzervatorski ured Rijeke, organizirao je prezentaciju obavljenih radova, čija se vrijednost procjenjuje na oko 130 tisuća eura, a financirani su isključivo državnim proračunskim sredstvima Ministarstva kulture i medija.

Pitanje Ive Rinčić

Iako se i na samoj prezentaciji, koja je okupila respektabilan broj građana, mahom ljudi iz struke, očekivala burnija reakcija poput one nakon što su radovi završeni, ona je ipak izostala. Uz pitanje je li bilo alternativnih rješenja i o porijeklu vapna, pitanje o reakciji i polemikama javnosti te komunikaciji Hrvatskog restauratorskog zavoda s lokalnom zajednicom i samim

građanima zainteresiranim za obnovu postavila je riječka gradonačelnica Iva Rinčić, koja je i sama prisustvovala prezentaciji.

- Ova prezentacija upravo je prilika da građanima predstavimo radove na Rimskom luku, sve faze radova, sve što se događalo u ovom projektu od njegovog početka do kraja. Na taj način svi oni koje zanima ova tematika mogu sami donijeti sud u kojem smjeru je »ta prašina išla, je li bila potrebna ili nije«. Težili smo da zahvat bude što manje vidljiv, da se sačuva izvornik, ali da se statički stabilizira, kako ne bi predstavljao opasnost za prolaznike i okolinu. To je jedan od 300 programa godišnje koje provodimo u okviru programskih djelatnosti Hrvatskog restauratorskog zavoda. Ne organiziramo uvijek

prezentacije nakon završetka projekta, ali kada je riječ o programima poput obnove Rimskog luka, kada postoji veliki interes šire javnosti, onda organiziramo ovakva predstavljanja kako bi se ljudi bolje informirali, pitali ako ih nešto muči, imaju nedoumice te da se na taj način, također, bolje upoznaju s našom kulturnom baštinom, rekao je ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda Boris Mostarčić.

Dodao je kako je zanimanje i svijest o restauratorskim radovima porasla nakon potresa u Zagrebu te kako Hrvatski restauratorski zavod uvijek nastoji uspostaviti što bolju suradnju s lokalnom zajednicom, kojoj, u konačnici, i ostaje sve ono što se obnovi i restaurira na daljnje održavanje i korištenje. U tom smislu, najavljena je suradnja Hrvatskog restauratorskog zavoda s riječkim Filozofskim i Građevinskim fakultetom u smislu obavljanja studentske prakse u zavodu.

Toniranje površine

Cijeli tijek konzervatorsko-restauratorskih radova na Rimskom luku predstavio je voditelj Odjela za kamenu plastiku Hrvatskog restauratorskog zavoda Ivan Jengiđ pod čijim su vodstvom obavljeni radovi na Rimskom luku.

- Rimski luk smješten je u ulici Stara vrata, kao dio nekadašnjeg ulaza u vojni kompleks i jedan od rijetkih sačuvanih primjera antičke arhitekture u urbanoj jezgri Rijeke. Unatoč brojnim povijesnim intervencijama i urbanim pregradnjama, luk je

Predstavljanje radova na Rimskom luku održano je u Područnom konzervatorskom uredu

Alje rekonstrukcije antičkog spomenika

Nova kapa izazvala je prošle godine burne reakcije, ali jučer su polemični tonovi izostali

Boris Mostarčić, ravnatelj HRZ-a

Ivan Jengić, voditelj obnove

“Težili smo da zahvat bude što manje vidljiv, da se sačuva izvornik, ali da se statički stabilizira, kako ne bi predstavljao opasnost za prolaznike i okolinu

Boris Mostarčić

sačuvali svoj izvorni oblik te i danas svjedoči o graditeljskoj vještini rimskog doba. Sustavni konzervatorsko-restauratorski radovi provodili su se u razdoblju od 2018. do 2025. godine. Obnova je obuhvatila detaljna istraživanja, sanaciju konstrukcije, čišćenje i zaštitu kamene plastike, kao i rekonstrukciju oštećenih dijelova, na način adekvatan novim materijalima, provjerenim od struke. Poseban naglasak stavljen je na očuvanje izvorne strukture kamena i

njegove dugoročne stabilnosti, rekao je Jengić, dodajući kako su radovi uključivali i primjenu suvremenih metoda poput 3D laserskog skeniranja, laboratorijskih analiza te nedestruktivnih ispitivanja materijala.

- Radovi su bili izrazito zahtjevni, ponajprije zbog ugrožene statičke stabilnosti luka. Dio zahvata koji nije vidljiv u konačnoj prezentaciji odnosi se na ugradnju čelične konstrukcije unutar samog luka, koja prolaznicima ostaje skrivena, ali nosi cjelokupnu strukturu i osigurava njezinu dugoročnu stabilnost. Uz to, značajan dio radova bio je usmjeren na sanaciju svih uočeni oštećenja te uklanjanje neadekvatnih materijala korištenih u ranijim obnovama, koji su pridonosili propadanju i degradaciji kamena. Radovi na luku trebali su slijediti uobičajenu dinamiku zahvata, međutim 2020. godine uslijedila je pandemija COVID-19

te dva razorna potresa koja su pogodila Zagreb i Petrinju. Nastavak radova uslijedio je 2024. godine, a opsežan konzervatorsko-restauratorski zahvat obnove Rimskog luka dovršen je tijekom 2025. godine, rekao je Jengić.

Dodao je kako su završni radovi obuhvatili izradu nove obloge (kape) na vrhu prekrivanjem postojeće metalne konstrukcije smjesom umjetnog kamena izrađenog na bazi vapna uz dodatak riječnog pijeska, kamenog agregata i akrilata u organskom otapalu. Tijekom izvođenja završnog paropropusnog i vodoodbojnog premaza kape, provedeno je i toniranje njezine površine usklađeno s bojom završnog reda svijetlosivih kamenih dijelova Rimskog luka. Na kraju radova, kamena plastika luka dodatno je premazana hidrofobnim kemijskim sredstvom u svrhu njezine dugotrajnije zaštite i održavanja, istaknuo je Jengić.